

**Pani
Dorota Wójcik
Prezeska Zarządu
Fundacja Wolność od Religii**

Odpowiadając na pisma z dnia 20.03.2017 r. oraz 12.09.2017 r. podnoszę, co następuje.
Zgodnie ze stanem prawnym aktualnym na moment opisanych zdarzeń informują, iż zgodnie z art. 36 ust. 1 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U.2016.1943 ze zm.), szkołą lub placówką kieruje nauczyciel mianowany lub dyplomowany, któremu powierzono stanowisko dyrektora. Zgodnie z art. 36a ust. 1 powołanej ustawy, stanowisko dyrektora szkoły lub placówki powierza organ prowadzący szkołę lub placówkę. Zgodnie z art. 39 ust. 1 powołanej ustawy, to dyrektor szkoły odpowiada za jej organizację, a w tym w szczególności za: kierowanie działalnością szkoły lub placówki i reprezentowanie jej na zewnątrz; sprawowanie nadzoru pedagogicznego, sprawowanie opieki nad uczniami; realizowanie uchwał rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej, podjętych w ramach ich kompetencji stanowiących; wykonywanie zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę; stwarzanie warunków do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły lub placówki.

Przedstawione wydarzenia mogą być natomiast analizowane na gruncie realizacji ochrony dobra osobistego w postaci swobody sumienia i wyznania konkretnej osoby.
Jak trafnie wywiódł Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w uzasadnieniu Wyroku z dnia 26 listopada 2014 r., wydanego w sprawie o sygn. akt V ACa 729/14, *swoboda sumienia to wolne, wynikające z własnego przekonania wyrażanie określonego światopoglądu, w tym także wybór i praktykowanie określonej religii, wybór systemu wartości, według którego dokonuje się oceny swoich zachowań, czynów, myśli i uczuć.*

Zgodnie z art. 9 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, każda osoba ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii, które to prawo obejmuje wolność zmiany religii lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub przekonań. Również Konstytucja RP w art. 53 zapewnia każdemu wolność sumienia i religii. Wolność religii według art. 53 ust. 2 Konstytucji RP obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie. Wolność religii obejmuje także posiadanie świątyń i innych miejsc kultu w zależności od potrzeb ludzi wierzących oraz prawo osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują. Z art. 53 ust. 6 i 7 Konstytucji RP wynika natomiast zakaz zmuszania kogokolwiek do uczestniczenia albo nieuczestniczenia w praktykach religijnych oraz zobowiązania kogokolwiek przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania. Ponadto w art. 1 ustawy z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jedn.: Dz. U. 2005. 231. 1965

z późn. zm.) ustawodawca przyjął, że Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu obywatelowi wolność sumienia i wyznania, która obejmuje swobodę wyboru religii lub przekonań oraz wyrażania ich indywidualnie i zbiorowo, prywatnie i publicznie, z zagwarantowaniem równych praw we wszystkich sferach życia społecznego osobom wierzącym i niewierzącym. Z art. 2 wskazanej ustawy wynika, że korzystanie z wolności sumienia i wyznania pozwala zarówno na głoszenie swojej religii lub przekonania, jak i na zachowanie milczenia w sprawach swojej religii lub przekonań, a także nie wolno zmuszać obywateli zarówno do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych ani do udziału w nich (art. 6 ust. 2 ww. ustawy).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 września 2013r. II CSK 1/13 LEX nr 1388592 zaznaczył, że „dobrem osobistym podlegającym ochronie, jako swoboda sumienia jest swoboda w zakresie przyjęcia określonego światopoglądu, w tym także przyjęcia określonego wyznania. Na swobodę sumienia osoby wyznającej określoną religię składa się wolność wyrażania swoich przekonań religijnych oraz wykonywania praktyk religijnych. Osoba, która deklaruje się, jako niewierząca, nie może wprawdzie oczekiwać, że nie będzie miała kontaktu z osobami wierzącymi, ich praktykami i symbolami religijnymi, bo w życiu społecznym byłoby to równoznaczne z ograniczeniem swobody sumienia osób wierzących, ale może oczekiwać, że nie będzie poddawana praktykom religijnym wbrew swej woli, czy zmuszana do udziału w nich albo do posługiwania się symbolami religijnymi. Naruszenie swobody wyznania, jako dobra osobistego ma miejsce w razie uniemożliwienia lub utrudnienia komuś wyrażania jego przekonań religijnych oraz wykonywania praktyk religijnych, w razie podjęcia wobec niego działań będących formą szykany w różnych sferach życia społecznego lub zawodowego ze względu na przekonania religijne, ale także w razie narzucenia mu obowiązku przyjęcia określonej religii czy obowiązku wykonywania pewnych praktyk religijnych. Tak samo należy potraktować poddanie kogoś wbrew jego woli czynnościom, które stanowią formę praktyki religijnej”.

W ocenie Małopolskiego Kuratora Oświaty przedstawiona w piśmie sytuacja w żadnym razie nie zawiera elementu przymusowości uczestnictwa w praktykach religijnych. Fakt ten wynika choćby z informacji, że wydarzenia religijne zakładały możliwość uczestnictwa w praktykach religijnych, a nie taki obowiązek. Nie wystąpił też przymus posługiwania się symbolami religijnymi. Tym samym nie sposób uznać, że opisane wydarzenia naruszały zasadę swobody sumienia.

Należy zwrócić uwagę, iż w odpowiedzi na interpelację nr 11389, Ministerstwo Edukacji Narodowej w podobnej sprawie stwierdza m.in.:

“W opinii Ministerstwa Edukacji Narodowej, możliwość odbycia spowiedzi kończącej rekolekcje, odbywające się w publicznej przestrzeni szkolnej mieści się w zakresie konstytucyjnych gwarancji wolności sumienia i wyznania.”

Mając na uwadze przedstawione wyżej orzecznictwo sądów, wykładnię prawa oraz zakres kompetencji dyrektora szkoły, Małopolski Kurator Oświaty potwierdza dopuszczalność organizacji rekolekcji w szkole.

Z up. Małopolskiego Kuratora Oświaty

Wanda Brzeźnińska
Wanda Brzeźnińska
Dyrektor Władzatu